

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет педагогічний

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма “Соціальна робота”

Спеціальність І10 - Соціальна робота та консультування

.....Галузь знань І – Охорона здоров’я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія розвитку людини
Викладач	Тимків Лідія Степанівна
Контактний телефон викладача	066 7808036
E-mail викладача	lidia.tymkiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення освітнього компонента є система знань про закономірності психічного розвитку та становлення особистості на різних етапах її життя. Основний зміст структурований за темами, які входять в навчальну програму. Зміст курсу розділено на декілька модулів. В першому модулі викладено загальнотеоретичні питання до психічного розвитку людини в онтогенезі. В інших - представлені основні відомості про особливості психічного розвитку людини в конкретні хронологічні періоди її життєвого циклу.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є розвиток у студентів цілісного уявлення про вікові особливості людини та динаміку психічних процесів і функцій в онтогенезі. Це допоможе їм глибше зрозуміти особливості формування Я-концепції людини, її пізнавальної та емоційно-вольової сфери, з'ясувати питання, пов'язані зі становленням комунікативної діяльності людини тощо.

Основними цілями вивчення дисципліни є: засвоєння студентами основних понять та категорій психології розвитку людини, історії їх розвитку та актуальними напрямками сучасних досліджень; формування вмінь та навичок аналізувати факти психологічного розвитку, розрізняти стратегії, методи, методики дослідження особливостей індивідуального розвитку психіки людини, необхідних як у професійній діяльності фахівців соціальної роботи, так і повсякденному житті.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі соціальної роботи в процесі професійної діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів

відповідних наук та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК -9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, у тому числі на етапі раннього втручання.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації осіб у сучасному суспільстві.

Програмні результати навчання

РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

РН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	I 10 – Соціальна робота та консультування	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Психологія розвитку людини як практична галузь знань. Методи психології розвитку .	2	2	4
Тема 2. Онтогенез психіки людини: основні поняття та теорії.	2	2	6
Тема 3. Вікова періодизація життєвого шляху людини		2	8
Тема 4. Пренатальний розвиток дитини		2	8
Тема 5. Психологія дошкільного дитинства (немовлячий період, ранній вік, дошкільний вік)	2	2	6
Тема 6. Психологічний розвиток у період молодшого шкільного віку	1	2	10
Тема 7. Психологія особистості підлітка	1	2	10
Тема 8. Психологічний розвиток в період ранньої та зрілої юності	2	2	4
Тема 9. Психологія дорослості	2	2	4
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Семінарське/практичне заняття – 25 балів Самостійна робота 5 балів Контрольна робота (письмова) – 10 балів; Тестова – 10 балів; Екзамен – 50 балів
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота студентів (письмова) максимально оцінюється у 10 балів; тестова – 6 балів. Протягом семестру проводиться 1 контрольна робота (письмова). Структура завдання для письмової контрольної роботи містить 3 питання: 2 з них - відносяться до розкриття теоретичного змісту курсу (при відповіді на «відмінно» студент отримує 4 бали за кожне), а 1- практико зорієнтоване питання (оцінюється в 2 бали. Контрольна письмова робота виконується на останньому практичному/семінарському занятті.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка за відповідь на занятті – 5 балів, загальна сума балів за всі заняття – 25 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до екзамену при умові вчасного виконання самостійних робіт та позитивної оцінки при написанні контрольної роботи, виконанні тестових завдань, а також позитивної оцінки при відпрацюванні (перездачі) пропущених занять. Можливість позитивної оцінки визначається при умові наявності конспекту семінарських занять, усного володіння теоретичним матеріалом і розуміння ключових понять; термін відробки повинен завершуватися протягом наступних двох тижнів після пропущеного заняття (у випадку великої кількості пропусків у студента або великої кількості студентів викладач використовує письмову форму - тестування).
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен. Форма задачі – письмова. Структура білета – 4 завдання, з яких 2 питання відносяться до розкриття теоретичного змісту курсу, 1 завдання – тестове; 1 завдання на формулювання одного з визначень категоріального апарату ОК.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: у процесі виконання письмової (контрольної) роботи

неприпустимими є плагіат та списування.

Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” \(введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.\)](https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Неформальна освіта: студент може отримати додаткові 5 балів за сертифікати проходження курсів освітніх платформ, що відповідають освітньому компоненту – включають до балів самостійної роботи.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Александров Ю. В. Психологія розвитку: навч. посібник. Харків: ФОП. Панов А. М., 2015. 336 с.
2. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін., 2-е вид., допов. Київ: Каравела, 2019. 400 с.
3. Видра О. Вікова і педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 112 с.
4. Горещька О. Геронтопсихологія: навчальний посібник. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2017. 210 с
5. Закалик Г.М., Терлецька Ю. М., Шувар Н. М. Психологія розвитку та успіху особистості: навчальний посібник. Львів: Львівська політехніка, 2019. 448 с.
6. Карпенко, Є. Вікова та педагогічна психологія : актуальні студії сучасних укр. учених : навч. посіб. Дрогобич : Посвіт, 2014. 150 с.
7. Кацавець Р. Психологія розвитку особистості: навч. посібник. К.:Алерта, 2024. 152 с.
8. Кутішенко В.П. Вікова і педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 128 с.
9. Павелків Р.В. Вікова психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., стер. Київ : Кондор, 2015. 469 с

10. Пісоцький В. П., Горянська А. М. Теоретичні питання вікової психології : навчальний посібник для закладів вищої освіти; 2-е вид., випр. і доповн. Ніжин. 2023. 232 с.
11. Поліщук В. Віковий кризовий розвиток людини: від народження до дорослості: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2020. 459 с.
12. Прасол Д. В., Литвиненко І. С. Вікова та педагогічна психологія: мультимедійний навчально-методичний посібник. Миколаїв : Арнекс, 2016. 150 с.
13. Проблеми вікової психології: хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. Т.О. Гетьман, Т.Д. Кричковська. Київ : Сварог, 2023. 469 с.
14. Савчин М. В., Василенко Л.П. Вікова психологія : навчальний посібник. 6-те вид., перероб. та допов. Київ : Академвидав, 2024. 384 с. (Альма-матер)

Додаткова:

15. Кузікова С.Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці: монографія. Суми: Вид-во МакДен, 2012. 410 с.
16. Кухта М.П. Соціальний потенціал людей старшого віку в Україні: монографія. Київ : КНУКіМ. 2018. 304 с.
17. Кушнір Ю. В., Оверчук В.А., Шпортун О.М. Вікова та спеціальна психологія: навчальний посібник. Вінниця: Центр оперативного друку «Документ Принт»., 2020. 384 с.
18. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія. К.: Академвидав, 2008. 431 с.
19. Павелків Р. В., Харченко Є.М. Геронтопсихологія. Медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 476 с
20. Поліщук В. Криза 7 років: феноменологія, проблеми : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2018. 112 с.
21. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2020. 419 с.
22. Розвиток особистості у різних умовах соціалізації : колективна монографія / за ред. Л. О. Калмикової, Г. О. Хомич. Київ : Слово, 2016. 472
23. Тимків Л. Дослідження психологічних механізмів саморозвитку особистості в межах системного підходу. Теоретико-методологічні проблеми сучасної психології особистості, 23-24 вересня 2021 р.: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / упорядник О.Г. Паркулаб. Івано-Франківськ, 2021. С.160-164.
24. Черезова І.О. Психологія життєвих криз особистості : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Бердянськ, БДПУ, 2016. 193 с.

Викладач: канд. психол.наук, доцент Тимків Л.С.